

3. Котляр М. Ф. Грошовий обіг на території України доби феодалізму. К.: Наук. думка, 1971. С.136-137, 140.
4. Шуст Р. Монетні скарби у фондах Волинського краєзнавчого музею / Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 1999. Вип. 34. С. 404.

Євгеній Колесніченко (Кропивницький, Україна)

ORCID 0000-0002-0339-1065

МІНІ-СКАРБ ОЛЬВІЙСЬКИХ ТЕТРАБОЛІВ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ IV СТ. ДО РХ З КИЇВЩИНИ

MINI HOARD OF OLVIAN TETRABOLES OF THE FIRST QUARTER OF THE 4TH CENTURY B.C. FROM KYIV REGION

Дослідники історії обігу монет античних міст-держав Північного Причорномор'я відмічають знахідки таких монет поза основним реалом їхнього обігу як особливо цікаві та цінні для ретельного вивчення і введення до наукового обігу. Знахідки ольвійських, як і інших давньогрецьких монет, відомі в ряді областей України, серед яких не стала винятком і Київщина⁷⁵. Окрім одиничних знахідок на особливу увагу ольвійських монет поза основним ареалом їх обігу заслуговують скарби цих монет. Важливість фіксації та введення нових скарбів в науковий обіг справедливо аргументовано професором Віктором Коцуром⁷⁶. За період незалежності України монетами Ольвії поповнюються фонди музейних установ у Києві⁷⁷.

Так, Олександром та Оленою Колибенками введено в обіг знахідки монет Ольвії на Переяславщині з викладом інформації про знахідки ольвійських монет у процесі археологічних пошуків у 1980-ті роки вздовж берегу р. Трубіж неподалік с. Коржі. Також до наукового обігу введено ольвійський «борисфен», виявлений неподалік с. Нетайлівка та переданий до лабораторії археологічних досліджень при кафедрі історії та культури України Університету Григорія Сковороди в Переяславі. Дослідники вказують, що ще один «борисфен» був виявлений влітку 2014 року під час рятівних археологічних досліджень на території Музею просто неба Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»⁷⁸.

Улітку 2019 року комплекс із 15 мідних оболів Ольвії було виявлено вздовж автошляху між с. Лук'янівка та м. Тарашею у Київській області, монети цього скарбу датовано професорами Маріушом Мільчареком та Василем Орликом періодом кінця IV – першої половини III ст. до РХ⁷⁹. Учені наголошують, що «говорячи про достовірність інформації про знахідку, слід зазначити, що біля села Лук'янівка зареєстровано декілька скіфських поселень різного періоду»⁸⁰.

⁷⁵ Mielczarek M. (1989); Шостопап А.В. (2007); Скорый С., Зимовец Р. (2014); Mielczarek M. & Orlyk V. (2019); Орлик В., Коцур В., Цыганенко Л. (2019); Orlyk V., Orlyk S. (2020); Орлик В. (2020); Орлик В. (2021); Орлик В. (2022) та ін.

⁷⁶ Коцур В. (2017). 15-32.

⁷⁷ Дацюк О. & Бойко-Гагарін А. (2020); Бойко-Гагарін А. (2021).

⁷⁸ Колибенко О. & Колибенко О. (2016). 18-19.

⁷⁹ Mielczarek M. & Orlyk V. (2019). 33-39.

⁸⁰ Ibid. 36ю

Нам стало відомо про випадкове виявлення також двох ольвійських тетроболів першої чверті IV ст. до РХ. у Таращанському районі (Рис. 1). На сьогодні нам достовірно відомо про дві знахідки ольвійських монет, що може свідчити про можливу наявність також інших монет з колись захованого скарбу. Тим більше, що саме скарби ольвійських монет відомі у знахідках на теренах цього району.

Вказані дві ольвійські монети доповнюють топографію знахідок античних монет на Київщині, додатково підтверджуючи тісні економічні та культурні контакти населення Правобережного Лісостепу скіфської доби із античними містами державами Північного Причорномор'я, а також допоможуть більш детально оцінити економічне життя та торгівельні контакти впродовж античного періоду української історії. Попри віддаленість Київщини від основного ареалу обігу ольвійських монет їх знахідки відомі та сконцентровані саме в південній частині області.

Ілюстрації

Рис. 1. Ольвія, тетробол, перша чверть IV ст. до РХ

Література

1. Mielczarek, M. (1989). *Ancient Greek coins found in Central, Eastern and Northern Europe*. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź, Ossolineum. 205 p.
2. Mielczarek M. & Orlyk V. (2019). New find of Olbian coins. Tarasha district, Kyiv region. Ukraine. *East European Historical Bulletin*. 2019. № 19. С. 33-39.
3. Orlyk, V., Orlyk, S. (2020). The New Find of a Bronze Coin of Kerkinitis in the Middle Dnieper Ukraine (Horodysche District, Cherkasy Region, Ukraine). *Danubius* (XXXVIII), 9-23.
4. Бойко-Гагарін А. (2021). Античні та східні монети з колекції Владлена Анохіна в експозиції Музею грошей Національного банку України. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: Історичні науки. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 55. С. 11-17.

5. Дацюк О. & Бойко-Гагарін А. (2020). Нові надходження до НІАМ «Київська фортеця» – монети Ольвії, Істрії та Ніконію. Проблеми і перспективи нумізматики Античної та Римської доби на теренах Південно-Східної Європи: тези доповідей I Міжнародного фахового семінару, присвяченого пам'яті В. О. Анохіна, 26 вересня 2019 року. Меджибіж-Кропивницький-Переяслав, 2020. С. 20-22.

6. Колибенко О. & Колибенко О. (2016). Знахідки ольвійських монет на Переяславщині. Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей історичної науки: тези доповідей IV міжнародної науково-практичної конференції, 22–23 червня 2016 р. – Кіровоград – Київ – Переяслав-Хмельницький. С. 18-21.

7. Коцур В. (2017). Історіографія українського скарбознавства. Український нумізматичний щорічник: часопис. Переяслав-Хмельницький. Вип. 1. Переяслав-Хмельницький. С. 15-32.

8. Орлик В. (2020). До питання існування грошового обігу на території Дніпровського Правобережного Лісостепу (V – I ст. до н.е.). *Історія, археологія, інформаційна, бібліотечна та архівна справа: актуальні проблеми науки та освіти: тези доповідей I Міжнародної наукової конференції*, 13 травня 2020 р. Кропивницький: ЦНТУ, 9-13.

9. Орлик В. (2021). Знахідки античних монет VI-I ст. до н. е в басейні р. Тясмин. *Український нумізматичний щорічник*, Вип 5, 5-44.

10. Орлик В. (2022). Скарб дрібних монет Пантікапею та Гермонасси кінця VI – початку V ст. до РХ з Північно-Східної Кіровоградщини. *Соціум. Документ. Комунікація*. Вип 15, 106-121.

11. Орлик, В., Коцур В., Цыганенко Л. (2019). Клад ольвійських монет «борисфенов», знайдений в Городищенском районі Черкаської області весною 2018 року. *Acta Archaeologica Lodziensia*. 65. 39-50.

12. Скорый С., Зимовец Р. (2014). К проблеме товарно-денежных отношений у населения Восточноевропейской Лесостепи в скифскую эпоху. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Історичні науки. Вип. 21. С. 141-156.

13. Шостопа А.В. (2007). Скарби Черкащини. Черкаси, 119 с.

Вікторія Павленко (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0002-8160-8629

Фінансово-економічний стан населення Київської губернії XIX – початку XX ст.: сучасна історіографія

Financial and economic condition of the population of Kyiv province in the 19th and early 20th centuries: modern historiography

В останні десятиліття значно зріс інтерес дослідників до різних аспектів життєвого рівня населення, проблем його повсякденності, у тому числі й в розрізі регіональної історії. Одним із регіонів, який став об'єктом наукових студій істориків та краєзнавців є Київська губернія.